

AMMATTIKORKEAKOULUT TAKAAVAT KOKO SUOMEN ELINVOIMAN

Arenen
alue- ja kuntavaalitavoitteet

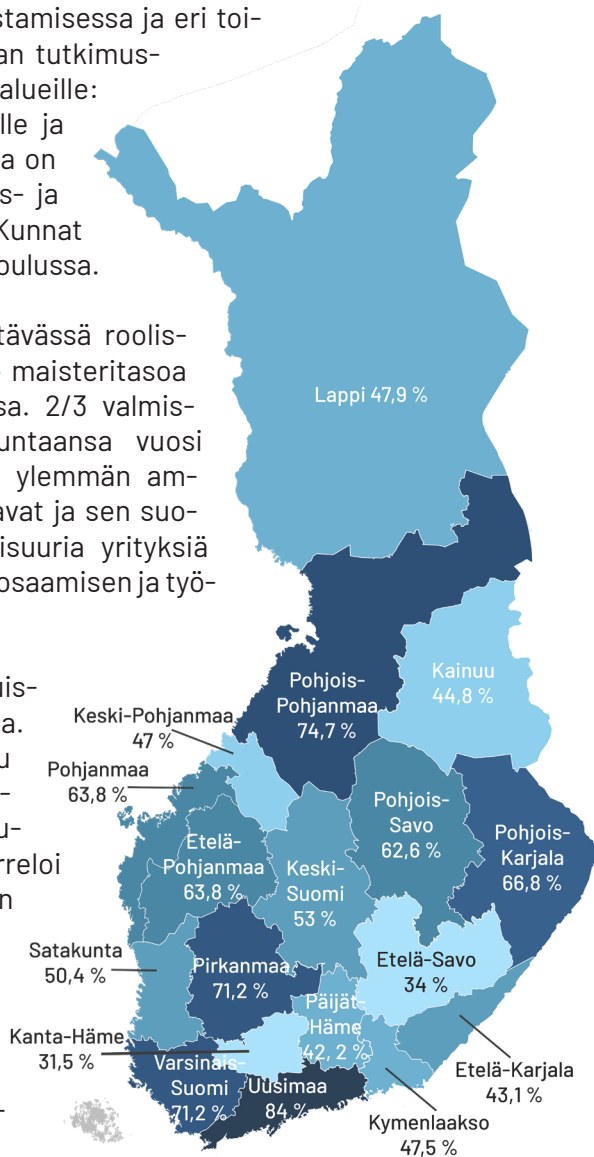
1. Ammattikorkeakoulut tuovat alueille elinvoimaa ja asiantuntijoita

Ammattikorkeakoulut ovat oppilaitoksista keskeisimmässä roolissa osaavan työvoiman varmistamisessa ja eri toimijoiden tarpeita laajasti palvelevan tutkimus- ja kehittämistyön tarjoamisessa alueille: yrityksiin, kuntiin, hyvinvointialueille ja järjestöihin. Ammattikorkeakouluilla on tärkeä rooli koko väestön koulutus- ja osaamistarpeisiin vastaamisessa. Kunnat ovat omistajina 16 ammattikorkeakoulussa.

Ammattikorkeakoulut ovat merkittävässä roolissa alueiden korkeasti koulutetun – maisteritasoa myöten – työvoiman tuottamisessa. 2/3 valmistuneista työllistyy opiskelumaakuntaansa vuosi valmistumisen jälkeen. Erityisesti ylemmän ammattikorkeakoulututkintoa suorittavat ja sen suorittaneet auttavat pieniä ja keskisuuria yrityksiä TKI-työssä. Tutkinnon ytimessä on osaamisen ja työpaikkojen kehittäminen.

Vuonna 2023 ammattikorkeakouluissa aloitti opinnot 52 000 opiskelijaa. Ammattikorkeakouluista valmistuu lähes kaksikertainen määrä osajia vuosittain yliopistoihin verrattuna. Korkeakoulutettujen määrä korreloi vahvasti myös T&K-investointien kanssa. Alemman korkeakoulututkinnon suorittaneiden määrä korreloi erityisen vahvasti yksityisten T&K-investointien kanssa.

Olennaista on myös ammattikorkeakoulujen opiskelijoiden monipuolinen profiili eri-ikäisinä ja -taustaisina. Noin puolet aloitta-

Vuonna 2022 AMK-tutkintoon valmistuneiden sijoittuminen suoritusmaakuntaan vuosi valmistumisen jälkeen

neista tulee ammatillista polkua pitkin, ja tätä väylää pyritään kehittämään jatkuvasti. Monessa maakunnassa ammatilliseen koulutukseen hakeutuu merkittävästi enemmän opiskelijoita kuin lukioon, joten polku korkeakoulutukseen on monen alueen näkökulmasta erittäin tärkeä.

Olennaista on myös ammattikorkeakoulujen opiskelijoiden profiili. Noin puolet aloittaneista tulee ammatillista polkua pitkin, ja tätä väylää pyritään kehittämään jatkuvasti. Monessa maakunnassa ammatilliseen koulutukseen hakeutuu merkittävästi enemmän opiskelijoita kuin lukioon, joten polku korkeakoulutukseen on monen alueen näkökulmasta erittäin tärkeä.

Tavoitteet:

1. Kuntien tulee ottaa aktiivinen, arvostava ja kunnianhimoinen omistajuuden ote saadakseen ammattikorkeakouluista parhaan hyödyn.
2. Kaikkien kuntien on tehtävä omistajastrategia, minkä tavoite on sitoutua laajasti, eri toimijoiden kesken pitkän aikavälin tavoitteisiin ammattikorkeakoulun ja -koulutuksen kehittämisessä - alueen elinvoiman ja kehittämisen vahvistamiseksi.
3. Kunnat ja hyvinvointialueet luovat ammattikorkeakoulujen kanssa yhteisen strategian ja toimintaohjelma koulutus- ja työperäisen maahanmuuton saamiseksi alueelle.

Ammattikorkeakoulujen kädenjälki alueella

276 M€

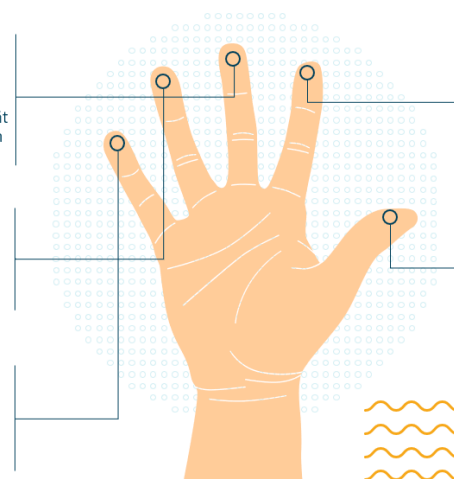
on summa, jonka ammattikorkeakoulut käyttivät tutkimus- ja kehittämistyöhön vuonna 2023.

15 636

ulkomaalaista opiskelijaa opiskeli ammattikorkeakouluissa vuonna 2023.

2/3

ammattikorkeakoulusta valmistuneesta työllistyy opiskelumaakuntaansa.

68 %

pk-yrityksistä tekee TEM:n selvityksen mukaan TKI-yhteistyötä ammattikorkeakoulujen kanssa.

58 %

ammattikorkeakoulujen sidosryhmistä katsoo ammattikorkeakoulujen TKI-toiminnan vastaavan työelämän tarpeisiin.

2. Alueet saavat merkittävän kehityspanoksen ammattikorkeakoulujen EU-rahoituksen ja verkostojen kautta

Ammattikorkeakoulujen eurooppalaiset ja muut kansainväliset verkostot tuovat uudenlaista osaamista ja ajattelutapoja maakuntiin. EU:n rahoitusmahdollisuudet ja eurooppalaiset verkostot ovat yhä tärkeämpiä alueiden kilpailukyvyllä ja elinvoimalla sekä kestäväälle kaupunkikehitykselle. Euroopan rakennerahastot ovat ammattikorkeakouluille, ja siten koko Suomelle erityisen tärkeä työelämä- ja alueellisesti vaikuttavan tutkimus- ja kehittämistoiminnan instrumentti. Ammattikorkeakouluilla on kaiken kaikkiaan merkittävä rooli kilpaillun EU-rahoituksen kohdentumisessa maakuntiin.

Tällä hetkellä 11 suomalaista ammattikorkeakoulua on mukana Euroopan komission lanseeraamien "Eurooppalaiset yliopistot" -verkostoissa. Sen lisäksi jokaisella ammattikorkeakoululla on laajat eurooppalaiset verkostot, joiden monipuolinen potentiaali on tärkeää valjastaa alueelliseen kehittämistyöhön. Verkostoissa kehitetään laadukasta koulutusta, lisätään eurooppalaista opiskelijaj- ja henkilöstöliikkuvuutta sekä vahvistetaan eurooppalaisen TKI-yhteistyön edellytyksiä.

Yli puolet ammattikorkeakoulujen ulkoisesta TKI-rahoituksesta tulee EU:n rakennerahastoista. Tämän ohella ammattikorkeakoulut tavoittelevat yhä aktiivisemmin EU:n kilpailtua TKI-rahoitusta eri erillisohjelmista kuten Horisontti Eurooppa -puiteohjelmasta. Ammattikorkeakoulujen ulkoisen TKI-rahoituksen määrä on johdonmukaisesti noussut viime vuosina. Vuonna 2023 ammattikorkeakoulut toivat Suomeen yli 163 miljoonaa euroa ulkoista TKI-rahoitusta. EU-hankkeilla vahvistetaan erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten tutkimus- ja kehittämistyötä, kuten niiden tutkimusinfrastruktuureja. Erityisen tärkeää on saada rahoitusta nykyistäkin enemmän sellaiseen TKI-toimintaan, joka nivoo yhteen laajasti eri toimijuudet ja tuo hyötyä kansalaisille asti.

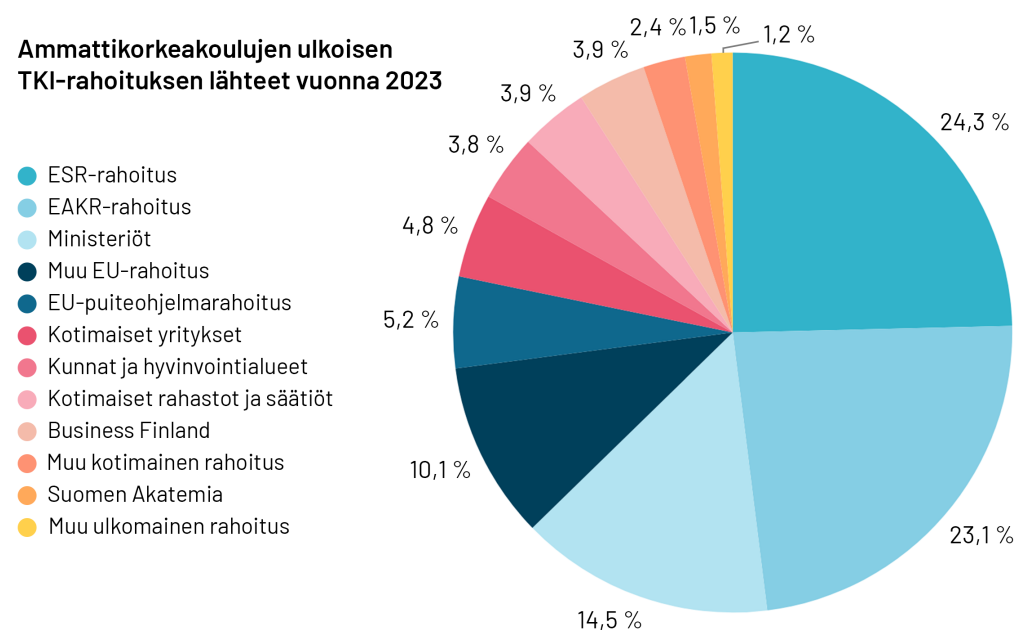
Tavoitteet:

1. Kuntien, hyvinvointialueiden ja maakuntaliittojen on hyödynnettävä ammattikorkeakoulujen strateginen rooli alueellisen elinvoiman ja kilpailukyvyyn kehittäjänä. Euroopan rakennerahastojen mahdollisuudet on pyrittävä hyödyntämään täysimääräisesti nykyisellä kaudella (2021-2027), mikä edellyttää alueellisilta sidosryhmiltä aktiivista yhteistyötä ammattikorkeakoulujen kanssa.

2. EU:n seuraavan rakennerahastokauden (2028 -) varoista on jatkossakin turvattava riittävät resurssit korkeakoulujen ja yritysten työelämälähtöisiin tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiohankkeisiin sekä alueellisia osaamistarpeita ja työllistävyyttä vahvistaviin hankkeisiin. EU:n seuraavan monivuotisen rahoituskehityksen (2028 -) on puolestaan kohdennettava riittävästi rahoitusta vaikuttaviin ja eurooppalaisiin yhteistyökonsortioihin perustuviin tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiohankkeisiin sekä toisaalta eurooppalaiseen korkeakoulutusyhteistyöhön.

3. Monipuoliset EU-rahoitusmahdollisuudet on tiedostettava entistä laaja-alaisemmin ja niitä on ryhdyttävä tavoittelemaan entistä pitkäjänteisemmin ja kokonaisvaltaisemmin alueellisten innovaatioekosysteemien tarpeiden näkökulmasta. Tämä edellyttää myös tiiviimpää yhteistyötä ja vaikuttavien toimintatapojen jakamista ammattikorkeakoulujen, yritysten ja muiden alueellisten sidosryhmien välillä.

Ammattikorkeakoulujen ulkoisen TKI-rahoituksen lähteet vuonna 2023

3. Ammattikorkeakoulut tuovat hyvinvointialueille kriittistä työvoimaa sekä kaivattua uutta tutkimus- ja kehittämisotetta

Ammattikorkeakouluista valmistuu vuosittain yli 11 000 sote-alan ammattilaista. 60 prosenttia tulevaisuuden sosiaali- ja terveysalan osaajatarpeesta kohdistuu nimenomaan ammattikorkeakoulutukseen. Koulutusmäärien kasvattamisen sijaan nyt tarvitaan työn tuottavuutta parantavia toimintatapoja ja innovaatioita. Ammattikorkeakoulut ja niistä valmistuneet osaajat ovat niiden parhaita tutkijoita, kehittäjiä ja toimeenpanijoita. Hyvinvointialueet tekevät mielellään yhteistyötä ammattikorkeakoulujen kanssa, mutta eivät ole valmiita maksamaan yhteistyöstä.

TKIO-sopimuksilla mahdollistuu hallintorajat ylittävä osaamisen kehittäminen ja kehittyminen. Kun sopimukset kattavat tutkimuksen, kehittämisen, innovaatiotyön ja opetuksen, niillä pystytään mahdollistamaan yhdessä tehden systemaattisuus ja kestävät ratkaisut.

Hyvinvointialueiden on kannettava vastuunsa osaavan työvoiman saatavuudesta. Sairaanhoidajat eivät valmistu ilman laadukkaista harjoittelupaikkoja. Niitä tarvitsevat sekä kotimaiset että ulkomailta tulevat opiskelijat.

Tavoitteet:

- Hyvinvointialueiden on järjestettävä riittävän laadukkaat ja monipuoliset harjoittelupaikat ja osallistuttava niiden kustannuksiin myös ulkomaisten opiskelijoiden osalta.
- Kaikkien yhteistyöalueiden on sitouduttava ammattikorkeakoulujen kanssa tehtävään kumppanuuteen TKIO-sopimuksin.
- Lisätään terveydenhuoltolain 65 § hyvinvointialueille ja HUS-yhtymälle velvollisuus tarjota sote-alan harjoittelupaikkoja sellainen määrä, jolla korkeakoulun on mahdollisuus saavuttaa tulossovimuksissa määritellyt sote-alan tutkintotavoitteet.

Ammattikorkeakouluista valmistui vuonna 2023 yli 11 000 sote-alan ammattilaista.

Ammattikorkeakoulut tekivät vuonna 2023 sote-alan tutkimus- ja kehittämistoimintaa yli 65 miljoonalla eurolla.

4. Koulutus- ja työperäiseen maahanmuuttoon tarvitaan yhteistyötä

Valtioneuvoston koulutus- ja työperustaisen maahanmuuton tiekartan 2035 mukaan Suomi tarvitsee opiskelijoiden ja työvoiman maahanmuuttoa kestävästi hyvinvoinnin turvaamiseksi (Valtioneuvosto 2021). Ammattikorkeakouluihin saapui vuonna 2023 lähes 7 000 kansainvälistä tutkinto-opiskelijaa, joista valtaosa on halukkaita työllistymään Suomeen. Näiden opiskelijoiden Suomeen jääminen edellyttää toimia niin korkeakouluilta, kunnilta kuin työelämältä.

Keskeinen pullonkaula kotoutumisen ja Suomeen jäämisen esteenä ovat harjoittelupaikkojen ja Suomeen jäämistä tukevien palveluiden puute. Suomi ei näyttäyty houkuttelevana opiskelumaana, jos harjoittelun ja sitä kautta työllistymisen mahdollisuuksia ei vahvisteta. Samalla toinen tärkeä tavoite, valmistuminen tavoiteajassa, ei onnistu.

Arenen kesäkuussa 2024 teettämän kyselyn mukaan jo arviolta 10 prosenttia (n. 2000) sosiaali- ja terveysalan opiskelijoista kärsii harjoittelupaikkojen puutteesta. Erityisen suurta harjoittelupaikkojen puute on kansainvälisillä opiskelijoilla. Harjoittelupaikkojen puuttuminen estää ammattikorkeakouluja lisäämästä ammattipätevyysdirektiivin mukaista englanninkielistä sairaanhoitajakoulutusta. Nyt harjoitteluihin hakeudutaan jopa ulkomaille, mikä estää integroitumisen ja kielitaidon kehittymisen. Ammattikorkeakoulut arvioivat harjoittelupaikkojen puutteen vaikuttavan merkittävästi sote-alan opiskelijoiden valmistumiseen.

Kunnilla on merkittävä rooli kansainvälisten opiskelijoiden kotoutumisen ja Suomeen työllistymisen edistäjänä. Asuminen, sosiaali- ja terveydenhuolto sekä työllisyyspalvelut että muut tukipalvelut ovat merkittävässä roolissa, jos haluamme kansainvälisten opiskelijoiden jäävän Suomeen. Perheellisille opiskelijoille tärkeitä ovat myös kunnan tarjoamat varhaiskasvatuksen ja koulutuksen palvelut. Korkeakoulupaikkakuntien pitää panostaa kansainvälisten osaajien palveluihin ja niiden toimivuuteen.

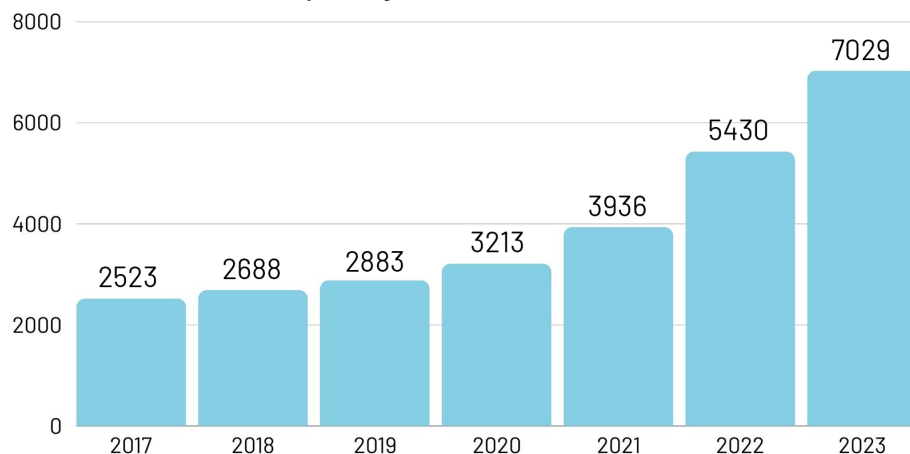
Suomeen rekrytoidaan myös paljon ulkomailta sairaanhoitajakoulutuksen suorittaneita osaajia. Ulkomaisten sairaanhoitajien rekrytoiminen Suomeen edellyttää sairaanhoitajien osaamisen arviointia, ja sen perusteella toteutettavaa osaamista täydentävää koulutusta. Tämä rakentuu nyt hankerahoitukseen tai työnantajien maksamaan koulutukseen.

Suomessa on kasvava tarve osaajille monilla eri aloilla. Hyvinvointialueiden, kuntien ja työnantajien on tunnistettava kansainvälisten opiskelijoiden osaaminen ja tuettava valmistuneiden osaajien työllistymistä ja kotoutumista Suomeen. Työvoimaa ei saada koulutettua ilman yhteistä työtä integraation eteen.

Tavoitteet:

1. Korkeakoulupaikkakuntien ja yhteistyöalueiden tulee panostaa kansainvälisten osaajien palveluihin ja niiden toimivuuteen. Työllistymistä ja kotoutumista tukeva palveluverkko on paras tapa sitouttaa kansainväliset opiskelijat jäämään opiskelumaakuntaa myös valmistumisen jälkeen.
2. Kuntien ja hyvinvointialueiden tulee tarjota harjoittelupaikkoja kansainvälisille opiskelijoille. Kunnat voivat tukea harjoittelupaikkojen löytymistä myös rakentamalla yhteistyötä korkeakoulujen ja työelämän kanssa.
3. Vakinaistetaan hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti ulkomailla koulutettujen sairaanhoitajien pätevöittämissä koulutusten toimintamallit osaksi ammattikorkeakoulujen perustoimintaa.

Ammattikorkeakoulujen uudet kansainväliset opiskelijat vuosina 2017-2023

5. Opiskelijat tarvitsevat lisää asuntoja

Opiskelija-asunnoista on pulaa kaikissa korkeakoulukaupungeissa. Asuntojen kysyntä kasvaa myös tulevaisuudessa, sillä sekä kotimaisten että kansainvälisten opiskelijoiden määrä kasvaa tulevina vuosina.

Orpon hallituksen leikkaukset opiskelija-asuntojen rakentamisen erityisryhmien investointiavustuksesta tulee vaikuttamaan merkittävästi uusien opiskelija-asuntojen rakentamiseen. Lisäksi opiskelijoiden palauttaminen opiskelijoiden asumislisän piiriin heikentää opiskelijoiden taloudellista tilannetta ja kasvattaa siten kohtuuhintaisten opiskelija-asuntojen kysyntää.

Kansainvälisten opiskelijoiden määrän kasvu aiheuttaa lisähaasteen asuntotarjonnassa. Näiden opiskelijoiden on vaikea saada asuntoja yksityisiltä asuntomarkkinoilta, ja opiskelijat myös suosivat halpoja asuntoja, kuten soluasuntoja ja pieniä yksiöitä. Asuminen on keskeinen osa myös alueen veto- ja pitovoimaa opintojen ohella, erityisesti kun monella opiskelijalla on myös perhe mukanaan.

Tavoitteet:

1. Kuntien ja opiskelija-asuntosäätiöiden on varmistettava, että asuntoja rakennetaan tarpeiden mukaisesti. Kuntien rooli kasvaa tilanteessa, jossa valtio on vetäytymässä opiskelija-asuntotuotannon rahoittamisessa.
2. Kuntien kaavoituksessa on tärkeää huomioida opiskelija-asuntojen rakentaminen. Opiskelija-asuntoja tulisi kaavoittaa myös lähelle korkeakoulukampuksia, ja julkisen liikenteen ulottuville.

Ammattikorkeakoulujen
rehtorineuvosto Arene ry

www.arene.fi

[Arene ry](https://www.linkedin.com/company/arene-ry)

[Arene ry](https://www.facebook.com/arene.ry)

[Arene.ry](https://www.instagram.com/arene.ry)

[Arene_ry](https://twitter.com/Arene_ry)

Yhteystiedot
Toiminnanjohtaja Ida Mielityinen
ida.mielityinen@arene.fi
p. 050 594 0731